

Actieve burgers,
ondersteunende stad

Meerjarenbeleidskader Wmo 2008 - 2011

Tilburg, oktober 2007

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	2+3
	Leeswijzer	4
2.	Belangrijke trends en ontwikkelingen	5+6
3.	Visie Wmo in Tilburg	7
	De ambities in relatie tot de prestatievelden.....	7a (laatste pagina)
	- Meerwaarde Wmo in Tilburg	8
	- Regie	8
4.	Ambities	9
4.1	Actieve Stad:.....	9
	- Algemene toegankelijkheid	9
	- Informatie en advies	10
	- Actief burgerschap	10, 11
4.2	Ondersteunende stad:	12
	- Dienstverlening	13
	- Mantelzorg en dementie	14
	- Centrum Jeugd en gezin	14
	- Wonen en meedoen in de wijk	15
	- Mensen met meervoudige problemen	15
4.3	Kansrijke stad, vitale wijken	16
	- Wat is een impuls in de wijk	16, 17, 18
5.	De verbinding	19, 20
6.	Uitwerking en vervolg	21
	Bijlagen	
1.	Beschrijving veel gebruikte woorden in dit beleidskader.....	22
2.	Matrix samenhang beleidsprogramma's en prestatievelden Wmo	23, 24

Inleiding

De Wet maatschappelijke ondersteuning (de Wmo) is op 1 januari 2007 ingegaan. Met dit meerjarenbeleidskader geeft Tilburg invulling aan het Wmo-beleid.

Dit meerjarenbeleidskader is tot stand gekomen na een intensieve periode waarin we met velen hebben gesproken over de behoefte aan maatschappelijke ondersteuning in Tilburg. Met de komst van de Wet maatschappelijke ondersteuning hebben we ons afgevraagd wat gaat goed en wat kan beter. Velen hebben hun tijd, kennis en ervaringen beschikbaar gesteld en hebben zo bijgedragen aan deze kwalitatieve analyse. De inbreng van deze (ervaring-)deskundigen is de basis voor dit Meerjarenbeleidskader Wmo (2008-2011). Wij vinden het samen doormaken van dit proces, bijna net zo waardevol als het uiteindelijke beleidskader. Het delen van ideeën en kennis is een krachtige impuls voor de samenwerking van alle partners in de Wmo in Tilburg.

Met dit meerjarenbeleidskader kiezen wij bewust voor een algemeen kader voor de komende 4 jaar. Na vaststelling door de gemeenteraad volgt een uitwerkingsplan. Vooruitlopend op het uitwerkingsplan zijn verschillende onderdelen opgenomen in de begroting 2008.

In het uitwerkingsplan leggen wij vast hoe wij de uitgangspunten uit het meerjarenbeleidskader zullen uitvoeren. Dit doen we door het omschrijven van concrete acties en te bereiken resultaten in meetbare termen. Jaarlijks onderzoeken we de voortgang en brengen daarover verslag uit. Het uitwerkingsplan wordt jaarlijks bijgesteld en aangevuld.

De essentie van de Wmo is dat zoveel mogelijk mensen met een beperking zelfstandig blijven functioneren en mee blijven doen in de samenleving.

Uit gesprekken bleek steeds weer dat er in Tilburg al veel actieve, betrokken inwoners zijn en dat allerlei organisaties met veel enthousiasme werken aan het bevorderen van de zelfstandigheid en het meedoen van mensen. Veel gaat dus goed, er ligt een mooie basis om vanuit te vertrekken.

Dit meerjarenbeleidskader heeft dan ook als voornaamste doel om de verbinding te leggen tussen al deze activiteiten en gaat vooral in op wat nog beter kan en beter moet.

Dit doen wij door te kiezen voor drie ambities: *'Actieve stad'*, *'Ondersteunende stad'* en *'Kansrijke stad'*. Wij benoemen daarin wat wij als gemeente bijdragen aan het zelf doen en meedoen van onze inwoners én wat wij van onze partners en inwoners vragen. We benoemen niet uitputtend wat allemaal al goed gaat maar geven daarvan enkele voorbeelden. Met de ambities *'Actieve stad'* en *'Ondersteunende stad'* is er een basis voor elke Tilburger om zelfstandig te kunnen functioneren en mee te doen in de samenleving. Met de ambitie *'Kansrijke stad'*, zetten we in op extra ondersteuning van mensen in een beperkt aantal wijken in Tilburg waar het niet goed gaat. Dit meerjarenbeleidskader Wmo is verbindend, wervend, en enthousiasmerend.

Op zo veel mogelijk terreinen moeten mensen voeling krijgen met de Wmo. Die samenhang zoeken wij nadrukkelijk door te kiezen voor de drie ambities *'Actieve stad'*, *'Ondersteunende stad'* en *'Kansrijke stad'*. Wij kiezen niet voor een indeling naar prestatieveld omdat deze indeling in kolommen te weinig verbindt en niet aansluit bij de beleving van mensen die de wetstekst van de Wmo niet kennen.

Leeswijzer

We beginnen met het aanstippen van maatschappelijke trends die invloed hebben op het Wmo-beleid (hoofdstuk 2). In hoofdstuk 3 en 4 leest u over onze visie, ambities en uitgangspunten. De samenhang tussen Wmo-beleid, andere terreinen en de betrokkenheid van onze partners komt daarna aan bod (hoofdstuk 5).

Vervolgens gaan we in op de verdere uitwerking en het vervolg traject, na het vast stellen van dit beleidskader door de gemeenteraad (hoofdstuk 6). In de bijlagen omschrijven we veel gebruikte woorden in dit beleidskader en de samenhang tussen onze ambities, het beleid van de gemeente en de prestatievelden van de Wmo.

In dit kader wordt gesproken over 'wij'. Wij dat is de gemeente Tilburg. En in dit kader geven wij aan wat de gemeente wil bereiken, hoe wij onze rol zien en wat wij van onze partners verwachten.

2. Belangrijke trends

De ontwikkeling van de maatschappij en de samenstelling van de Tilburgse bevolking zijn belangrijk bij het maken van Wmo- beleid. Daarom geven wij hier een aantal cijfers en een vooruitblik op wat we in Tilburg kunnen verwachten met het oog op de Wmo. (zie tabel 1)

(tabel 1. belangrijke trends)

Groeierende bevolking.	Tilburg is met ongeveer 200.000 inwoners de zesde stad van Nederland. Tot het jaar 2015 zal de bevolking groeien met 5%, tot ongeveer 210.000 Tilburgers. In onze gemeente krijgen we ook te maken met een sterke vergrijzing. Verwacht wordt dat tot het jaar 2015 het aantal mensen boven de 65 zal stijgen met 27% tot ongeveer 32.000 mensen.
Stijgende hulpvraag.	Van deze 65-plussers zal een deel hulp nodig hebben. Zij vormen een doelgroep voor de Wmo. Die doelgroep zal toenemen vanwege de vergrijzing; de vraag naar zorg zal in de toekomst dus stijgen. De toename van het aantal mensen met dementie is hier een voorbeeld van.
Mensen worden ouder en leven ongezonder.	De gemiddelde leeftijd stijgt en de leefstijl van mensen in Nederland wordt ongezonder. Daarom wordt verwacht dat meer mensen zullen kampen met chronische ziekten. Door de toename van de medische mogelijkheden is er ook sprake van vergrijzing onder mensen met een geestelijke beperking en neemt de levensverwachting van mensen met niet aangeboren hersenletsel toe.
Wmo de komende 4 jaar in de koelkast.	Het Zorgstelsel in Nederland is veranderd met de komst van de basisverzekering en de Wet maatschappelijke ondersteuning. De regering heeft besloten om de Wmo de komende 4 jaar niet verder uit te breiden. Over het wel of niet overhevelen van de functie 'ondersteunende begeleiding' na 2008, zal de regering nog een besluit nemen.

Mensen blijven langer thuis wonen. Mensen worden ouder.	De ontwikkeling dat steeds meer mensen met beperkingen zo lang mogelijk thuis blijven wonen, zet door. Inmiddels hebben bewoners van verpleeghuizen vaak een leeftijd van 80+. Zij hebben veel hulp en zorg nodig. Mensen met een lichamelijk, geestelijke of verstandelijke beperking wonen steeds vaker zelfstandig of in kleine groepen in een wijk. De druk op mantelzorgers neemt hierdoor toe.
Iets doen voor je medemens, is niet vanzelfsprekend.	Het individu wordt steeds belangrijker in de samenleving. Mensen doen minder vanzelfsprekend iets voor elkaar. Met modern vrijwilligersbeleid worden mensen toch vaker actief. De moderne vrijwilligers doen het liefst afgebakende klussen.
Meer werkende mensen, minder tijd voor je medemens.	Hoe de Nederlandse economie zich de komende vier jaar gaat ontwikkelen, kunnen we niet voorzien. Duidelijk is dat steeds meer mensen een betaalde baan krijgen. Dat betekent dat mensen minder tijd hebben om naast het werk sociale verbanden aan te gaan en anderen te helpen. Mensen hebben het 'druk'.
Personeel in de zorgsector.	In de zorg kan een tekort aan arbeidskrachten ontstaan.
Meer marktwerking	Toename van marktwerking kan zorgen voor meer kwaliteit, transparantie en efficiëntie, maar ook tot meer bureaucratie leiden. Een puur bedrijfsmatige aanpak kan de behoeften aan ondersteuning van mensen uit het oog verliezen.
Meer vitale ouderen	De groei van het aantal vitale ouderen biedt vele kansen voor maatschappelijke participatie en vrijwillige inzet
Mensen met psychische problemen	Een groot aantal mensen kampt een of meer keren tijdens het leven met psychische problemen. Eenzaamheid en sociaal isolement is daarbij een specifiek probleem.

3. Visie Wmo in Tilburg

Na vele gesprekken met (ervarings-)deskundigen in onze gemeente hebben wij onderstaande visie gevormd:

"Tilburg wil een stad in evenwicht zijn, met een goede balans tussen eigen verantwoordelijkheid van burgers en een sterke lokale samenleving. Actieve burgers, maatschappelijke organisaties en de gemeente ondersteunen samen medeburgers. De gemeente is daarbij daadkrachtig, gaat vernieuwende samenwerkingsverbanden aan en biedt ruimte om te experimenteren."

Wat wij willen bereiken en wat voor stad¹ wij willen zijn, brengen wij onder woorden in de volgende drie ambities:

- 'Actieve stad'
- 'Ondersteunende stad'
- 'Kansrijke stad – Vitale wijken'

'Actieve stad' en 'Ondersteunende stad' richten zich op alle Tilburgers, en bieden een basis ongeacht waar iemand woont. 'Kansrijke stad' richt zich op een beperkt aantal wijken waar zoveel mensen met problemen wonen dat de leefbaarheid onder druk staat. De drie ambities zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden.

Op de volgende pagina (7a) staat een schema waarin wordt weergegeven hoe een aantal voorzieningen en thema's uit de ambities zich verhouden tot de prestatievelden. Dit schema geeft enkele voorbeelden en is zeker niet volledig.

---

¹ Wij spreken over 'stad' en bedoelen daarmee de hele gemeente Tilburg, inclusief de dorpen Berkel-Enschot en Udenhout.

- Meerwaarde van de Wmo in Tilburg -

Met dit meerjarenbeleidskader willen wij een antwoord geven op de vraag:
'Hoe kunnen zoveel mogelijk inwoners, met en zonder beperking, zelfstandig functioneren en mee doen in de samenleving?'

Het Wmo-beleidskader moet verbinding aangeven tussen de vele goede dingen die al lopen en richting aangeven voor dingen die beter moeten.

Het Wmo-beleid in Tilburg:

- geeft prioriteit aan een inrichting van de stad die zoveel mogelijk mensen uitnodigt en in staat stelt om zelf te doen en mee te doen. Daarbij hebben wij de overtuiging dat de meeste Tilburgers goed in staat zijn om voor zichzelf te zorgen en mee te doen in de samenleving. In veel gevallen krijgen mensen daarbij hulp van familie, burens of vrienden;
- stimuleert, waardeert en ondersteunt inwoners bij het zelf doen en meedoen, met aandacht voor kwetsbare groepen. We vertrekken daarbij vanuit de kracht en drijfveren van mensen en de overtuiging dat mensen zelf goed weten wat zij belangrijk vinden;
- kiest voor extra inzet in wijken waar de leefbaarheid onder druk komt te staan. We spannen ons extra in om de inwoners van deze wijken te ondersteunen bij het zelfstandig functioneren en deelnemen in de samenleving.

- regie -

De gemeente is een belangrijke schakel in de keten van ondersteuning voor mensen. Binnen die keten voeren wij als gemeente regie op verschillende manieren:

- Waar wij geen zeggenschap en geen directe verantwoordelijkheid hebben, spreken wij onze partners aan (bijvoorbeeld over wachtlijsten in de zorg).
- Waar wij verantwoordelijk zijn zorgen wij ervoor dat er een trekker is en zijn wij richtinggevend (bijvoorbeeld door een impuls in kanswijken).
- In sommige gevallen is het nodig dat de gemeente zelf een ontwikkeling start en aanjaagt. In die gevallen doen wij het zelf in samenwerking met onze partners (bijvoorbeeld in het Centrum voor jeugd en gezin).

Maatschappelijke ondersteuning in Tilburg kan alleen succesvol zijn als we verbindingen tot stand brengen. Inwoners, vrijwilligers, belangenbehartigers, verenigingen, instellingen, woningcorporaties, bedrijven en gemeente; samen maken we een succesvol Wmo-beleid in Tilburg!

4. Ambities

4.1 Actieve stad

Ambitie:

In de gemeente Tilburg voelen mensen zich in staat en uitgenodigd om zelfstandig te functioneren en deel te nemen aan de samenleving. Wij vragen actief burgerschap van onze inwoners en zorgen daarbij voor goede randvoorwaarden.

Om mensen in staat te stellen zelf te doen en mee te doen in Tilburg, is het belangrijk dat zoveel mogelijk mensen met en zonder beperking zelfstandig kunnen wonen, zich kunnen verplaatsen, gebruik kunnen maken van openbare ruimten en gebouwen, toegang hebben tot informatie en zich veilig voelen in hun wijk. Zonder dat ze daar aparte ondersteuning bij nodig hebben. We noemen dat algemene toegankelijkheid. Dit is een belangrijke randvoorwaarde. Als dit goed geregeld is, zijn Tilburgers minder afhankelijk van individuele ondersteuning en ondervinden ze minder belemmeringen door hun beperking. Dit is prettiger voor mensen met en zonder beperking en daardoor voelen mensen zich uitgenodigd en in staat om actief burger te zijn.

- Algemene toegankelijkheid -

Wij verbeteren de algemene toegankelijkheid. Dit doen wij door:

- Het inrichten van woonzorgservicezones in de hele gemeente Tilburg.
- Het bevorderen van de veiligheid in wijken.
- Informatie en voorlichting voor onze burgers in duidelijke taal te schrijven en er voor te zorgen dat iedereen toegang kan hebben tot informatie. Loket Z speelt hierbij een belangrijke rol.
- Rekening te houden met toegankelijkheid bij het bouwen van woningen, de inrichting van openbare ruimten, gebouwen en vervoer.
- Onze partners spreken we aan om bij te dragen aan een betere algemene toegankelijkheid in Tilburg.

Toegankelijkheid, dit is er al:

Op het gebied van Zorg en Welzijn:

- ✓ Subsidie voor het toegankelijk maken van openbare gebouwen, wijkcentra, woonzorgservicezones.

Gemeentebreed:

- ✓ Tilburgs Overleg Gehandicapten geeft gevraagd en ongevraagd advies over toegankelijkheid.
- ✓ Informatie via internet wordt ingericht volgens de regels van 'drempels weg' zodat ook blinden en slechtzienden met hulpmiddelen internet kunnen raadplegen.
- ✓ Stedelijke inrichting: Bij werkzaamheden aan openbare ruimte en gebouwen wordt vaak de toegankelijkheid verbeterd.
- ✓ Wonen: In Tilburg wordt 40 % van de woningen aanpasbaar of levensloop bestendig gebouwd.
- ✓ Verkeer en vervoer: Bij het organiseren van vervoer wordt nadrukkelijk rekening gehouden met mensen met een lichamelijke beperking. Bussen met een lage instap en bushaltes die daar goed op aansluiten. Proef met gratis busvervoer voor 55 plussers.

- *Informatie en advies* -

Om mensen te helpen hun weg te vinden en hun eigen verantwoordelijkheid te nemen investeren wij zwaar in Loket Z. Dit loket ondersteunt mensen door:

- informatie en advies over wonen, welzijn, zorg en inkomensondersteuning
- het samen bekijken van de hele situatie en ondersteuningsbehoefte van mensen en hun naasten,
- het toeleiden en bemiddelen naar ondersteuning.

Loket Z heeft verschillende vormen. Er zijn loketten in wijken en een digitaal, telefonisch en mobiel loket. De wijkloketten maken onderdeel uit van het netwerk in de wijk van actieve professionele en vrijwilligersorganisaties. Bij Loket Z kunnen mensen ook hun signalen kwijt als ze zich zorgen maken over hun familie, burens of wijkbewoners. Loket Z in de wijk is speciaal opgericht voor mensen die minder makkelijk bellen of internet gebruiken. Door het bieden van ondersteuning en deelname aan het wijknetwerk werkt Loket Z preventief bij het behoud van zelfstandig functioneren en deelname aan de maatschappij.

Loket Z zit in Tilburg West, Noord, Oud Noord, Oud Zuid, Zuid, Udenhout en Berkel-Enschot. In 2008 komt er ook een Loket Z Reeshof. Er zijn dan acht fysieke loketten. Wij streven naar een dekkend netwerk en onderzoeken de mogelijkheid van aanvullende steunpunten. Wij nodigen instellingen voor wonen, welzijn en zorg uit om deel te nemen in Loket Z.

Onderzoek naar de klanttevredenheid in 2007 laat zien dat Loket Z verschillende doelgroepen bereikt en een zeer groot deel van de klanten tevreden is over de dienstverlening. Gemiddeld gaven klanten Loket Z een 8.

- *Actief burgerschap* -

Wij vragen van onze inwoners *actief burgerschap*.

Actief burger zijn kan op verschillende manieren. Bijvoorbeeld door zelf dingen op te lossen, het onderhouden van sociale contacten, deel te nemen aan activiteiten, iets te organiseren of belangen te behartigen. Verenigingen spelen daarin een belangrijke rol. Het gaat om een positieve houding waarin zelfstandigheid, elkaar ontmoeten en iets voor de ander en de samenleving doen belangrijk zijn. Deze zaken zijn zeer belangrijk voor het welzijn van mensen en dragen bij aan het zelfstandig functioneren en meedoen in de samenleving en werken daardoor preventief.

Actieve burgers zijn niet slechts consument, zij bouwen mee aan de Tilburgse samenleving. Tilburgers die zich met hart en ziel inzetten voor hun burens en hun buurt, kunnen rekenen op een positieve houding bij de gemeente.

Dit doen wij door betrokken en professionele steun als zij daarom vragen. In het collegeakkoord 2006-2010 hebben wij dit principe 'Premie op actie' vastgelegd. Wij hebben grote waardering voor de vele Tilburgers die actief zijn in onze samenleving. Ouderen zijn daarbij de 'zilveren kracht' van Tilburg. Hun rijke kennis en ervaring zetten zij in voor Tilburg.

Actief burgerschap stimuleren wij door:

- Het stimuleren van meer kennis bij Tilburgse instellingen over modern vrijwilligersbeleid. Wij vragen hierop inzet van onze partners.
- Het faciliteren en waarderen van initiatieven en vrijwilligerswerk. Bijvoorbeeld door subsidies, wijkcentra en een positieve houding voor een initiatief.
- Premie op actie, mensen die zich met hart en ziel inzetten voor hun wijk verdienen de steun van gemeente en instellingen.
- Het vragen van maatschappelijk ondernemerschap aan onze partners. Bijvoorbeeld door personeel vrijwilligerswerk te laten doen of door stageplekken voor jongeren uit de wijk te bieden. Als gemeente geven wij hiervoor het goede voorbeeld.

Actief burgerschap, dit is er al:

Op het gebied van Zorg en Welzijn:

- ✓ Lokaal Z
- ✓ Actief vrijwilligersbeleid uitgevoerd door Contour. Jaarlijks vrijwilligersfeest en prijsuitreiking. In het welzijnsbeleid Actief in de Wijk praten wijkbewoners mee. Via Verrijk je wijk worden activiteiten voor en door wijkbewoners gestimuleerd.

Gemeentebreed:

- ✓ De gemeente subsidieert veel vrijwilligersinitiatieven.
- ✓ ABC: Het college akkoord van de gemeente stelt dat initiatief wordt beloond door 'premie op actie'.

Samenvatting uitgangspunten actieve stad:

- Het verbeteren van algemene toegankelijkheid van onze gemeente heeft prioriteit.
- Alle informatie en voorlichting voor inwoners schrijven wij in begrijpelijke taal.
- Als opdrachtgever stellen wij toegankelijkheid als belangrijke randvoorwaarde bij het inrichten van openbare ruimten, gebouwen en openbaar vervoer.
- Gemeente en partners spreken elkaar aan op hun medeverantwoordelijkheid in het toegankelijk maken en houden van de stad.
- Woningcorporaties en projectontwikkelaars zijn medeverantwoordelijk voor toegankelijkheid.
- Elke Tilburger heeft toegang tot informatie en voorlichting. Loket Z speelt hierbij een belangrijke rol.
- We streven naar een dekkend netwerk van het fysieke Loket Z en het uitbreiden van digitale dienstverlening.
- Wij stimuleren kennis over modern vrijwilligersbeleid onder organisaties en verenigingen in Tilburg.
- Onze medewerkers hebben een positieve houding ten opzichte van initiatieven van inwoners.
- De gemeente geeft het goede voorbeeld voor maatschappelijk ondernemerschap.

4.2 Ondersteunende stad

Ambitie:

Wanneer Tilburgers ondersteuning nodig hebben kunnen zij een beroep doen op een goed afgestemd pakket van producten en diensten.

Wanneer mensen aanvullende ondersteuning nodig hebben dan is er naast de 'Actieve stad' ook de 'Ondersteunende stad'. Een pakket van producten en diensten ondersteunt mensen bij het zo lang mogelijk zelfstandig functioneren en deelnemen aan de samenleving. Voor mensen met complexe problemen is er zorg en opvang. De keten van ondersteuning, zorg en opvang moet gesloten zijn zodat mensen niet tussen wal en schip vallen.

De gemeente levert hier een aanzienlijke bijdrage aan. Daarnaast wordt een groot deel van dit pakket verzorgd door onder andere professionele (zorg-) instellingen, vrijwilligersorganisaties, en commerciële partijen. Denk hierbij aan de ondersteuning die mensen krijgen via hun ziektekostenverzekering, via de AWBZ of van vrijwilligers. Bijvoorbeeld van fysiotherapeuten, verzorging en verpleging aan huis, klus of bezorgdiensten aan huis. Wanneer wij vanuit onze regierol merken dat er dingen missen in dit pakket of niet goed gaan spreken wij de verantwoordelijke organisaties aan en dagen commerciële partijen uit.

- Dienstverlening -

Een steeds groter wordend aantal Tilburgers heeft behoefte aan een pakket van producten en diensten dat hen helpt bij het zelfstandig functioneren en meedoen in de samenleving.

De verschillende onderdelen van dit pakket worden door verschillende organisaties geleverd. Het moet niet uitmaken of iemand zich bij ons of bij onze partners meldt. Gemeente en aanbieders zorgen samen voor toegang tot een compleet en samenhangend pakket van dienstverlening. Hierbij maken we zoveel mogelijk gebruik van moderne digitale mogelijkheden.

Producten en diensten zijn van goede kwaliteit en efficiënt georganiseerd. De toegang tot deze voorzieningen moet zo eenvoudig mogelijk zijn en de regels helder. Afhankelijk van het inkomen betalen mensen een eigen bijdrage. Bij de toewijzing van producten en diensten betrekken we de familie van de vrager en houden rekening met hun draagkracht. Uitgangspunt is dat mensen zelf goed weten wat ze belangrijk vinden. Waar maatwerk noodzakelijk is staan kwaliteit, keuzevrijheid, de mogelijkheid tot een persoonsgebonden budget en creativiteit voorop.

De komende jaren verbeteren we onze dienstverlening op dit punt sterk en streven naar flexibiliteit en creativiteit in de geest van de Wmo. De mogelijkheid van nieuwe producten en diensten en commercieel aanbod onderzoeken we hierbij. Denk aan hulp bij het huishouden, inkomensondersteuning, woningaanpassingen, rolstoelen, scootmobielen etc.

- Mantelzorg en dementie -

'Ondersteunende stad' is steunen en gesteund worden. Veel Tilburgers verlenen mantelzorg. Dat is zorgen voor een familielid. Deze zorg is onmisbaar en vinden wij zeer waardevol. Mantelzorg is aanvullend op professionele zorgverlening en mag dan ook niet als vanzelfsprekend gezien worden als vervanging van professionele zorg. Soms vraagt de zorg (tijdelijk) te veel van de mantelzorger. In die situatie kan hulp door een vrijwilliger oplossing bieden of moeten de zorgtaken worden verlicht door professionele zorg. Hierin ligt een taak voor onze partners, de zorginstellingen. In Tilburg is al ondersteuning voor mantelzorgers beschikbaar. Wij onderzoeken de mogelijkheid om samen met onze partners deze ondersteuning uit te breiden. Bijvoorbeeld door het bieden van trajectbegeleiding in crisissituaties. Het aantal mensen met dementie zal de komende jaren stijgen. Dit heeft gevolgen voor de behoefte van mensen aan hulp en ondersteuning voor degene die aan dementie lijdt en hun mantelzorgers. Daarom stimuleren wij initiatieven voor ondersteuning aan mensen op dit terrein.

- Centrum voor Jeugd en Gezin -

Bijzondere aandacht hebben wij voor jongeren en hun ouders. Wanneer zij problemen hebben met opgroeien of opvoeden kunnen zij terecht bij het centrum voor Jeugd en Gezin (hierna afgekort als CJG). Wij richten samen met onze partners centra voor Jeugd en Gezin op in Tilburg. Belangrijke uitgangspunten van dit centrum vinden wij:

- Preventie, er eerder bij willen zijn.
- Kind en gezin staat centraal.
- Onderwijs is het anker (vindplaatsgericht aansluiten bij consultatiebureaus, brede scholen en peuter- en kinderopvang)
- Samenwerken onder gemeentelijke regie.

Het CJG is herkenbaar en laagdrempelig met een duidelijk gezicht voor kinderen jongeren, hun ouders en professionals. Bij het CJG kunnen mensen terecht met vragen maar het centrum kan ook snel ondersteuning bieden. Als het nodig is zorgt het CJG ervoor dat het probleem op een effectieve, samenhangende manier wordt aangepakt. Het centrum heeft hierin een coördinerende rol. Soms is specialistische hulp nodig die het CJG niet zelf kan bieden. Het centrum leidt mensen dan door naar aanbieders van zorg en bewaakt de samenhang. Hiermee voorkomen we dat hulpverleners en ondersteuners langs elkaar heen werken binnen één gezin.

- Wonen en meedoen in de wijk -

Mensen met een lichamelijke, geestelijke of psychische beperking wonen steeds vaker in de wijk en niet meer in een instelling. Zelfstandig of met begeleiding. Deelnemen aan de samenleving, het onderhouden van sociale contacten is voor deze mensen vaak niet eenvoudig. Wij stimuleren initiatieven die integratie in de wijk door deze doelgroepen vergroten. Hierbij doen we ook een beroep op onze partners. Meerdere instellingen hebben hierin een bestaande taak vanuit de AWBZ. Belangrijk hierbij is dat we investeren om de behoefte aan ondersteuning van mensen met psychische problemen beter in beeld te krijgen.

- Mensen met meervoudige problemen -

Afstemming van de ondersteuning voor mensen is een extra grote uitdaging wanneer zij ernstige en complexe problemen hebben. Het gaat dan vaak om een samenloop van verschillende problemen zoals dakloosheid, verslaving, schulden, huiselijk geweld en psychische problemen. Vaak zijn meerdere organisaties betrokken bij het aanpakken van dit soort problemen. Bijzonder aandacht is nodig voor verkommerden en verloederden en mensen die overlast veroorzaken voor hun omgeving, of een gevaar zijn voor zichzelf of hun omgeving. Wij willen dat de keten ondersteuning, zorg en opvang gesloten wordt zodat niemand tussen wal en schip valt.

Dit doen wij door:

- ervoor te zorgen dat er een duidelijke regie en coördinatie komt voor deze probleemsituaties. Een sluitend zorgnetwerk is nodig, om dit te bereiken starten wij met onze partners een Zorghuis;
- het opstellen van het Stedelijk Kompas. Binnen 4 jaar is er voor elke dak- of thuisloze in Tilburg een passend woon- en begeleidingsaanbod;
- meer 'outreaching' te werken, dit betekent vaker op iemand af stappen in plaats van af te wachten tot iemand zelf komt met een vraag om hulp;
- er voor te zorgen dat bemoeizorg wordt ingezet bij zorgwekkende zorgmijders. Dit zijn mensen die ernstige problemen hebben maar dit zelf niet onderkennen. Zij zoeken dan ook geen hulp;
- een goede balans te zoeken tussen voorkomen van overlast en zorg voor mensen;
- goed af te stemmen tussen de betrokken beleidsprogramma's binnen de gemeente, onder andere wonen, zorg, welzijn en veiligheid;
- dit verder uit te werken in een op te stellen visie op openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGZ) in samenhang met maatschappelijke opvang, verslavingsbeleid, bemoeizorg en veiligheidsbeleid. Tilburg is voor de regio Midden-Brabant centrumgemeente voor zorg en opvang aan de doelgroepen verslaafden, dak- en thuislozen, verkommerden en verloederden, slachtoffers van huiselijk geweld, en de vrouwenopvang. Bij het opstellen van de visie zullen wij de regio Midden-Brabant betrekken.

In ons Wmo-beleid hebben Loket Z en het Centrum voor jeugd en gezin een spilfunctie voor de ondersteuning aan mensen. Zij zorgen voor regie en coördinatie. Waar het gaat om zorg hebben het Centrum voor Jeugd en Gezin (jongeren) en het Zorghuis (volwassenen) deze functie. Hiermee hebben deze voorzieningen een sterk preventieve taak.

Ondersteunende Stad, dit is er al:

- ✓ o.a. Maaltijdvoorziening, sociale alarmering, mantelzorgondersteuning, dementieconsulenten
- ✓ Woningaanpassingen, hulp bij het huishouden, inkomensondersteuning, deeltaxi, scootmobielen, rolstoelen, aangepaste fietsen.

Zorg en opvang, dit is er al:

- ✓ o.a. Een breed aanbod maatschappelijke zorg
- ✓ Buurtregie, Symfonie, Regiepunt jeugd, vroegsignalering, bemoeizorgteam
- ✓ ROM, regionaal overleg Midden-Brabant

Onze ambitie '*Ondersteunende stad*' richt zich op:

- mensen met een lichamelijke, geestelijke of psychische beperking;
- ouders met problemen met opvoeden en jongeren met opgroei problemen;
- verslaafden, dak- en thuislozen, slachtoffers van huiselijk geweld, en mensen in de vrouwenopvang, met bijzondere aandacht voor ketenzorg.

Samenvatting uitgangspunten ondersteunende stad:

- Wij verbeteren de kwaliteit van dienstverlening door heldere en duidelijke toegangsregels en zo min mogelijk bureaucratie.
- Wij waarderen mantelzorg en onderzoeken het uitbreiden van ondersteuning voor mantelzorgers.
- Wij streven naar regie en coördinatie in zorg en ondersteuning aan mensen in complexe situaties. We starten hiervoor samen met onze partners een Zorghuis.
- Wij starten Centra voor Jeugd en Gezin in samenwerking met onze partners.
- Wonen, welzijn, zorg en veiligheid voor kwetsbare groepen stemmen wij goed af.
- In samenwerking met de regio ontwikkelen wij een samenhangende visie voor ondersteuning en zorg aan kwetsbare groepen.

4.3 Kansrijke stad – naar vitale wijken

Ambitie:

Met de risicowijken en haar inwoners gaat het steeds beter. Mensen vinden de leefbaarheid van hun wijk verbeterd.

Met een extra impuls in deze wijken slaan we de handen ineen en werken bewoners, vrijwilligers, professionele organisaties, woningcorporaties, gemeente, politie en bedrijven goed samen. We stellen gezamenlijke doelen om ervoor te zorgen dat het weer beter gaat met de wijk en haar inwoners.

De ambitiethema's 'Actieve stad' en de 'Ondersteunende stad' zijn gericht op alle Tilburgers, waar ze ook wonen. Ze zorgen voor goede randvoorwaarden voor mee doen en zelf doen in onze samenleving. Met de komst van onder andere woonzorgservicezones, Loket Z en Centra voor jeugd en gezin wordt die basis verder uitgebreid.

In veel Tilburgse wijken en dorpen gaat het goed en volstaat de basis die de eerste twee ambities bieden. Soms is dat niet genoeg en zijn er veel mensen met problemen in een bepaalde wijk of buurt. De optelsom van deze problemen zorgt ervoor dat de leefbaarheid van zo'n wijk of buurt onder druk komt te staan. Aan de drie urgentiewijken en twee lopende herstructureringswijken geven we daarom een extra impuls; Stokhasselt, Groenewoud en de Kruidenbuurt; Trouwlaan/Uitvindersbuurt en Groeseind-Hoefstraat. Vanuit de impuls pakken we de problemen in gezamenlijkheid aan. We durven daarbij keuzes te maken, creatief te zijn en nieuwe dingen te proberen. Uiteraard 'bewaken' wij ook dat andere wijken waar sociale problemen zijn niet afglijden.

- Wat is impuls in de wijk? -

1. De impuls betekent extra, gebundelde en aangescherpte inzet in wijken, voortbordurend op lopende (wijk)plannen en initiatieven.
2. Alle partners en bewoners verbinden zich aan de gemeenschappelijke afspraken en richting van de wijkimpuls. Het accent ligt wat betreft de gemeente op de onderwerpen 'werk en inkomen' en 'jeugd en gezin'.
3. Er wordt samen gewerkt aan het behalen van de beoogde doelen voor de wijk. In bijvoorbeeld een gezamenlijk contract met (een groep van) organisaties en wijkbewoners worden de concrete doelen voor een langere periode vastgelegd. Ook nemen we op wie wat bijdraagt aan deze doelen.
4. We hebben de durf om in deze wijken vernieuwende dingen uit te proberen, verrassende samenwerking aan te gaan en te experimenteren. De gemeente geeft hiervoor ruimte aan haar partners, organisaties geven ruimte aan hun mensen die in deze wijken werken. We willen projectleiders met toestemming (mandaat) om snel te kunnen handelen. In ons collegeakkoord 2006-2010 omschrijven wij dit als 'License to Act'. We kijken hierbij over onze eigen grenzen en stellen het belang van de inwoners voorop.

5. Om te onderzoeken of deze aanpak werkt sluiten we aan bij bestaande monitors en meetinstrumenten. We bekijken met universiteit en hogescholen of deze aanpak in andere wijken inzetbaar is.

In de betreffende wijken staan alle neuzen dezelfde kant op.

Alle partners, inclusief de gemeente, verbinden zich aan deze impuls die leidend is voor alle acties in deze gebieden. We streven naar een bundeling in aanpak en een bundeling van budgetten. Deze aanpak vraagt maatwerk, in elk gebied kan een andere aanpak nodig zijn. Deze werkwijze leent zich niet voor aanbestedingen. Anders dan in het verleden kiezen wij hier dan ook niet voor aanbesteden, maar voor een gezamenlijke overeenkomst.

Wij zorgen daarbij voor een duidelijke trekker die regie voert en coördineert.

Deze intensieve aanpak is bedoeld voor een beperkt aantal wijken.

Deze aanpak vraagt zoveel energie, tijd en geld dat een beperking in aantal nodig is.

Met de keuze voor de 3 urgentiewijken en 2 herstructureringswijken sluiten wij aan bij onder andere het veiligheidsbeleid, het armoedebelief, het wonenbeleid en het gezondheidsbeleid. Wij stellen een impulsbudget in en stimuleren daarmee vernieuwende manieren van werken in de genoemde gebieden en het onderzoeken van de resultaten. Van deze onderzoeksresultaten leren wij en benutten deze kennis in andere wijken. Wij vragen onze partners en Provincie en Rijk om hier ook een bijdrage aan te leveren.

De uitgangspunten voor de wijkimpuls zijn uitgewerkt in de nieuwe Visie op welzijn *'Kansrijke stad, vitale wijken'*.

Kansrijke stad, dit is er onder andere:

- ✓ De gemeente heeft een aantal urgentiewijken aangewezen; Stokhasselt, Groenewoud en Kruidenbuurt. Voor elke wijk is er een gebiedsmanager bij de gemeente.
- ✓ In de Kruidenbuurt is de Union actief. Een organisatie voor en door bewoners, hun doel is om zelf te zorgen voor verbetering van hun situatie.
- ✓ Buurtregie
- ✓ Verschillende programma's binnen de gemeente richten zich op de urgentiewijken en herstructureringswijken, onder andere: Wonen, Veiligheid, Armoede (de doorbraak), Integratie, Jeugd (centrum voor jeugd en gezin en Brede school), Arbeidsmarkt.

Onze ambitie '*Kansrijke stad*' richt zich op een beperkt aantal wijken. Als we deze ambitie samen kunnen waarmaken, bereiken we duurzame resultaten. In deze wijken verbetert de sociaal economische situatie van mensen en hebben meer mensen werk, inkomen of een diploma. Daardoor zullen uiteindelijk meer mensen deelnemen aan de samenleving.

Samenvatting uitgangspunten kansrijke stad, vitale wijken:

- Aan 5 wijken geven we een extra impuls: Groenewoud, Stokhasselt, Kruidenbuurt, Groeseind-Hoefstraat en Trouwlaan/Uitvindersbuurt.
- Deze wijkimpuls is een samenwerkingsverband van bewoners, vrijwilligersorganisaties, woningcorporaties, instellingen, ondernemers, politie en gemeente.
- Instellingen verbinden zich aan de (doelen uit de) wijkimpuls en zorgen voor mandaat voor mensen op de werkvloer; License to Act.
- We investeren extra in deze wijken en leggen afspraken voor meerdere jaren vast.
- We creëren een Impulsbudget om vernieuwende werkwijzen voor de wijkimpuls te stimuleren. Wij vragen onze partners, provincie en Rijk om hierin bij te dragen.
- De resultaten en effecten van de wijkimpuls worden gemeten en gebruikt in andere wijken.
- De wijkimpuls is leidend voor de werkzaamheden binnen en buiten de gemeente. We bundelen aanpak en budgetten.

5. De verbinding

Maatschappelijke ondersteuning in Tilburg kan alleen succesvol zijn als we dat in verbinding doen met elkaar. Inwoners, vrijwilligers, belangenbehartigers, organisaties, instellingen, woningcorporaties, bedrijven en gemeente zijn partners. Wij vragen verbinding van onszelf en onze partners.

De gemeentelijke organisatie is opgedeeld in programma's. Wij stemmen deze programma's goed met elkaar af en spreken bindende prioriteiten af. Wij zijn eenduidig en duidelijk in wat wij willen en wat we aan onze partners vragen. Wij vragen participatie van onze inwoners. Deze inbreng is niet vrijblijvend, we nemen die serieus. Naast spontaan overleg, is er ook structureel overleg met betrokkenen bij het maken en uitvoeren van Wmo-beleid.

Meedoen en zelf doen, uitgaande van de kracht en drijfveren van mensen is in veel van deze programma's de rode draad. Hieronder geven wij een overzicht.

- Wonen; stuurt op voldoende woningen die geschikt, betaalbaar en ook bereikbaar zijn voor kwetsbare groepen en mensen met een beperking.
- Arbeidsmarkt; stimuleert deelname aan de arbeidsmarkt maar ook aan de samenleving door de 600 participatiebanen. Bij de begeleiding van werkzoekenden naar werk is maximale vitaliteit en zelfredzaamheid de leidraad.
- Armoede; bestrijdt het niet deelnemen van mensen door armoedeproblematiek.
- Sport; zet sport nadrukkelijk in als middel voor deelname aan de samenleving
- Veiligheid; bestrijdt onveiligheid waardoor mensen zich belemmerd voelen in het deelnemen in de samenleving en biedt een aanpak voor mensen die zichzelf buiten de samenleving plaatsen.
- Integratie; diversiteit is een gegeven in de Tilburgse samenleving, iedereen moet volwaardig mee kunnen doen. Werk en scholing zijn randvoorwaarden, dialoog en ontmoeting een absolute must.
- Jeugd; ondersteunt jongeren en hun ouders bij het opvoeden en opgroeien tot zelfstandige burgers die deelnemen in de samenleving.
- Verkeer en vervoer: zorgt voor toegankelijk vervoer en de proef met gratis vervoer bevordert sociaal verkeer.
- Zorg en welzijn; stimuleert zelfstandig functioneren, meedoen in de samenleving en kansen voor bewoners van risicowijken.
- Modern bestuur: stimuleert een relatie tussen overheid en burger die uitnodigt tot actief burgerschap en vertrouwen.
- Naast de programma's zijn er binnen de dienst Gebiedsontwikkeling gebiedsmanagers. Zij zijn actief bezig met sociaal beleid in de urgentiegebieden binnen de gemeente.

Wij vragen aan de instellingen organisaties en bedrijven een bijdrage aan het Wmo-beleid. Een goede samenwerking waardoor de keten in zorg en ondersteuning aan mensen gesloten wordt. We doen een beroep op hun kennis, durf om te experimenteren, menskracht en middelen.

Van onze burgers vragen wij actief burgerschap, zelf doen en mee doen in Tilburg. We vragen betrokken burgers mee te praten over het Wmo-beleid in Tilburg en ons gevraagd en ongevraagd advies te geven. In georganiseerd of ongeorganiseerd verband. Wij nemen deze adviezen serieus. De Participatieraad Wmo bestaat uit vertegenwoordigers van kwetsbare burgers. Zij zijn onze officiële gesprekspartner voor de Wmo.

Participatie bij maken en uitvoeren van Wmo-beleid,

Dit is er bijvoorbeeld al:

- ✓ Inwoners die actief zijn
- ✓ Participatieraad Wmo
- ✓ Actief in de Wijk
- ✓ Verrijk je Wijk
- ✓ Union

- ✓ Instellingen
- ✓ Wmo beraad

Samenvatting uitgangspunten – de verbinding:

- Binnen de gemeentelijke organisatie stemmen wij de verschillende programma's goed op elkaar af.
- Wij vragen verbinding van onze partners en werken daar zelf ook aan.
- Participatieraad Wmo blijft in de periode 2008-2011 vaste gesprekspartner bij het opstellen en uitvoeren van Wmo-beleid.

6. Uitwerking en vervolg

Dit meerjarenbeleidskader Wmo verbindt, geeft richting aan en benoemt uitgangspunten. Nadat de raad dit kader heeft vastgesteld volgt een uitwerkingsplan. In dit plan werken wij onze uitgangspunten uit in concrete acties. De verschillende acties nemen wij op in de verschillende beleidsprogramma's binnen de gemeente en wij maken afspraken met andere organisaties.

Na het vaststellen van dit meerjarenbeleidskader Wmo door de gemeenteraad, passen wij de verordeningen voor ondersteuning en voor cliëntparticipatie aan.

Elke 4 jaar moeten gemeenten een nieuw meerjarig beleidsplan voor de Wmo maken. Wij evalueren om te zien of onze plannen werken en we samen onze plannen weten te realiseren. Wij leggen hierover verantwoording af aan onze inwoners. Om te leren van andere gemeenten doen we mee met vergelijkend onderzoek onder gemeenten. Landelijk door mee te doen met de Wmo-benchmark. Regionaal zijn we samen met de Brabantse grote steden (B5) en Maastricht op zoek naar de beste randvoorwaarden en het beste aanbod die leiden tot goede resultaten voor welzijn (TRILL-benchmark).

Jaarlijks rapporteren wij aan het Rijk en houden een onderzoek naar de tevredenheid van onze inwoners die ondersteuning krijgen.

Samenvatting uitgangspunten – uitwerking en vervolg:

- We leren van andere gemeenten door mee te doen met vergelijkend onderzoek onder gemeenten.
- We onderzoeken en evalueren de resultaten van ons Wmo-beleid.
- Over deze resultaten en de gemaakte keuzes leggen wij verantwoording af aan onze inwoners.
- In 2011 maken we een nieuw meerjarenbeleidskader Wmo.

Bijlagen

1. Beschrijving veel gebruikte woorden in dit beleidskader

Omschrijvingen

Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
Awbz	Algemene wet bijzondere ziektekosten (langdurige zorg)
Zelf doen	Zoveel mogelijk zelfstandig functioneren; een huishouden voeren, je in en om je woning verplaatsen, je binnen de gemeente kunnen verplaatsen door gebruik van een vervoermiddel.
Meedoen	Deelnemen in de samenleving; medemensen ontmoeten en sociale verbanden aangaan.
Beperking	Een lichamelijk, geestelijk of psychisch gebrek dat mensen belemmert bij het zelfstandig functioneren en of meedoen in de samenleving.
Onze partners	Aanbieders van wonen, welzijn, zorg. En ook inwoners, vrijwilligers, belangenbehartigers, organisaties en bedrijven
Risicogebieden	Wijken waar bewoners wonen met sociaal-economische achterstand
Programmamanagers	Binnen de gemeente Tilburg zijn verschillende beleidsprogramma's. Elk programma wordt aangestuurd door een programmamanager die de uitvoering en samenhang met ander programma's bewaakt.

Bijlage 2.

Matrix samenhang beleidsprogramma's en prestatievelden Wmo

In de Wet Maatschappelijke Ondersteuning staat op welke gebieden de gemeente actief moet zijn en waar zij aandacht aan moet geven in de vorm van negen prestatievelden. De gemeentelijke organisatie in Tilburg is opgedeeld in programma's. De indeling en inhoud van de prestatievelden en de programma's vallen niet samen, maar de verschillende terreinen hebben wel raakvelden. Om de relaties tussen de prestatievelden en relevante gemeentelijke programma's te laten zien is in onderstaand schema opgenomen waar verbanden liggen.

De negen prestatievelden uit de wet:

1. het bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten
2. op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden
3. het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning
4. het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers
5. het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijke verkeer en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem
6. het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en aan mensen met een psychosociaal probleem ten behoeve van het behoud van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijke verkeer
7. het bieden van maatschappelijke opvang, waaronder vrouwenopvang
8. het bevorderen van openbare geestelijke gezondheidszorg, met uitzondering van het bieden van psychosociale hulp bij rampen
9. het bevorderen van verslavingsbeleid

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Wonen	x				x				
Arbeidsmarkt	x	x	x						
Armoede	x	x	x		x	x			
Sport	x	x			x				
Veiligheid	x	x					x	x	x
Integratie	x	x	x	x	x				
Onderwijs en Jeugd	x	x							
Verkeer en vervoer	x				x				
Zorg en welzijn	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Stedelijke inrichting	x				x				

Prestatievelden Wmo/ ambities meerjarenbeleidskader Wmo

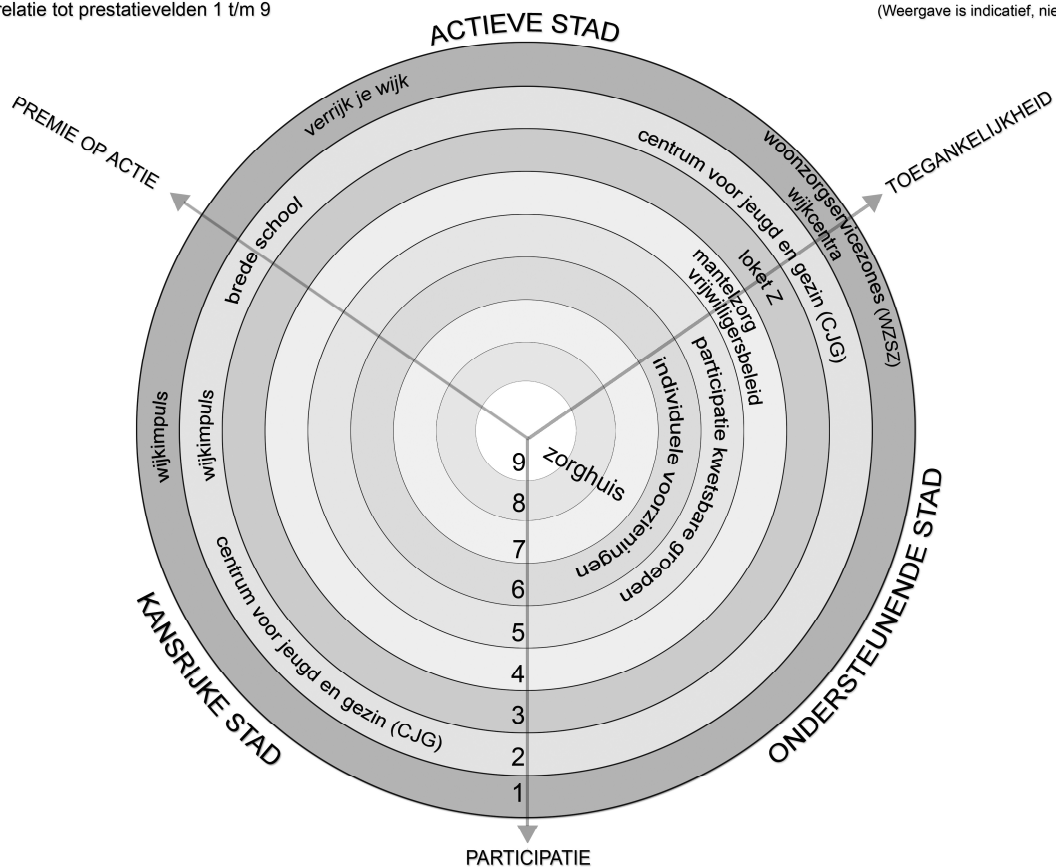
In het meerjarenbeleidskader Wmo, 'Actieve burgers, ondersteunende stad' worden drie ambities omschreven. Wij hebben ervoor gekozen de ambities uit het Wmo-kader leidend te maken bij het indelen van de reikwijdte van de Wmo. Dit schema laat zien welke prestatievelden door de ambities worden bestreken.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
'Actieve stad'	x		x	x	x				
'Ondersteunende stad'	x	x	x	x	x	x	x	x	x
'Kansrijke stad'	x	x	x	x	x			x	

Omschrijving prestatievelden:

Het wetsvoorstel Wet maatschappelijke ondersteuning kent negen prestatievelden, namelijk:

1. het bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten
2. op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden
3. het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning
4. het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers
5. het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijke verkeer en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem
6. het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en aan mensen met een psychosociaal probleem ten behoeve van het behoud van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijke verkeer
7. het bieden van maatschappelijke opvang, waaronder vrouwenopvang
8. het bevorderen van openbare geestelijke gezondheidszorg, met uitzondering van het bieden van psychosociale hulp bij rampen
9. het bevorderen van verslavingsbeleid

7a